

Planowanie społeczne w zakładzie pracy

III Ogólnopolska Konferencja Naukowa zorganizowana przez Zakład Polityki Społecznej Uniwersytetu Warszawskiego w Towarzystwie Naukowym Płockim

W dniach 27—29 października 1973 r. w siedzibie Towarzystwa Naukowego Płockiego odbyła się doroczna III konferencja naukowa zorganizowana przez Zakład Polityki Społecznej Uniwersytetu Warszawskiego, a poświęcona planowaniu społecznemu w zakładzie pracy.

Temat konferencji interesował w równej mierze teoretyków co praktyków. Znalazło to swój wyraz tak w doborze i układzie referatów jak i w składzie uczestników.

Jeśli chodzi o tradycje konferencji gromadzącej corocznie w salach Towarzystwa Naukowego Płockiego przede wszystkim pracowników nauki z Warszawy — to zmiana wyraziła się w szerokim udziale naukowców z uniwersyteckich miast Polski w szczególności: Gdańska, Katowic, Krakowa, Poznania, Łodzi i Wrocławia. Drugą zmianą w stosunku do tradycji był fakt, że prawie połowę uczestników narady stanowili pracownicy przemysłu: węglowego, chemicznego, hutniczego i maszynowego. Z przemysłu węglowego byli kierownicy pracowni psychologiczno-socjologicznych, działających przy zjednoczeniach, z przemysłu hutniczego dyrektorzy pracy i biur personalnych, z chemicznego — reprezentanci działów socjalnych i zatrudnienia, z maszynowego — kierownicy szkolenia i kadr. Sześciuosobowa delegacja Wolnej Wszechnicy Polskiej z gen. doc. dr A. Uziębłą na czele reprezentowała zainteresowania tego Towarzystwa problematyką społeczną w ogóle, a planowania społecznego w szczególności.

Referaty próbowały ująć ten — jeśli idzie o naukę i praktykę nie nowy — a jeśli chodzi o sformułowanie ujęcia — przecież nowy temat. Zastosowano przy tym metodę naukową kolejnych przybliżeń, przechodząc od problematyki planowania społecznego w skali kraju do ujęcia tych zagadnień w skali resortu względnie branży a następnie dopiero najpierw w skali całego przedsiębiorstwa, aby przejść do problemów wymagających specjalnej uwagi.

Do pierwszej grupy należy zaliczyć referat prof. A. Rajkiewicza, reprezentującego Uniwersytet Warszawski i Zespół Planowania Społecznego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów. Ujmował on w swej wypowiedzi główne kierunki planowania społecznego w Narodowym Planie Gospodarczym prezentując nie tylko zamierzenia Państwa na okres najbliższy, ale także często sięgając do roku 1980. Prof. dr W. Szubert z Uniwersytetu Łódzkiego w swym referacie zmierzał do ustalenia styku między polityką społeczną a prawem pracy. Doc. dr. J.

Balcerek ze Szkoły Głównej Planowania i Statystyki eksponował w swym referacie planowanie społeczno-gospodarcze w kontekście planowanych i faktycznych przemian społecznych.

Drugą grupę problemów zapoczątkował obszerny referat gen. dyr. MGiE mgr. J. Suchorończaka, w którym prezentował on bardzo ciekawie sposób zespołowego opracowania planu społeczno-gospodarczego w branży na przykładzie resortu górnictwa i energetyki. Z pozycji Związków Zawodowych dr. J. Marczak ze Związku Zawodowego Pracowników Włókienniczego naświetlał w swym referacie problemy planowania społecznego wysuwane przez pracowników tej branży.

Przejdźmy do trzeciej grupy referatów był referat prof. M. Franka z Uniwersytetu Warszawskiego, który to referat w sposób kompleksowy prezentował problematykę planowania społecznego w przedsiębiorstwie zarówno w literaturze jak i praktyce, eksponując niezwykle ważną dla zaspokojenia potrzeb załogi psychosocjologiczną wstępną analizę struktury załogi a na tym tle — jej potrzeb. Po tym referacie nastąpiła bardzo wyraźna bifurkacja prezentowanych w dalszych referatach problemów i zainteresowań naukowych. Jedna podgrupa referatów podejmowała praktykę planowania społecznego w konkretnych przedsiębiorstwach, druga — problemy przedmiotowe istotne dla wszystkich przedsiębiorstw. Do podgrupy pierwszej należałoby zaliczyć referat prof. A. Czerwińskiego z Uniwersytetu Gdańskiego na temat specyfiki planowania społecznego w stoczniach. Do tej grupy należy również referat prezesa Towarzystwa Naukowego Płockiego dyr. mgr. Jakuba Chojnackiego o trudnościach w opracowaniu planu społeczno-gospodarczego w przedsiębiorstwie zakładu stolarki budowlanej. Druga podgrupa obejmowała wybrane zagadnienia planowania społecznego w przedsiębiorstwie, związane z zainteresowaniami naukowymi poszczególnych referatów. I tak referat doc. dr. S. Czajki z Uniwersytetu Warszawskiego podejmował problematykę politycznych funkcji przedsiębiorstwa przemysłowego. Dr A. Hansen z Centralnej Rady Zw. Zaw. zajmował się sprawą planowania stałej poprawy stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w przedsiębiorstwie, a prof. J. Rosner ze Szkoły Głównej Planowania i Statystyki umacnianiem założeń ergonomii w planowaniu społecznym w przedsiębiorstwie. Doc. W. Iżyk z Wyższej Szkoły Ekonomicznej we Wrocławiu rozważała opiekę

nad kobietą i rodziną a mgr D. Okupniak z kopalni węgla brunatnego Turów — miała referat na temat planowego wprowadzania młodych ludzi do pracy i adaptowania ich do środowiska. Wreszcie doc. H. Strzezińska z Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych opracowała referat na temat planowania zagospodarowania wolnego czasu pracowników.

Ograniczony rozmiar niniejszej informacji uniemożliwia zaprezentowanie wszystkich wypowiedzi, ale byłoby szkodliwym uchybieniem pominięcie obszernej dyskusji, która prezentowała poglądy względnie zainteresowania naukowe czy wyniki badań uczestników konferencji.

Doc. J. Drozdowicz ze Spółdzielczego Instytutu Badawczego zwracał uwagę na potrzebę uściślenia terminologii z zakresu planowania społecznego, o podobne uwagi co do potrzeby wypracowania aparatury pojęciowej wypowiedział dr Brodowski z Tow. Wolnej Wszechnicy Polskiej. Dr R. Jaworek z Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych zwracał uwagę na znaczenie kompleksowego opracowania planu społecznego w przedsiębiorstwie. Mgr J. Barski z TWWE omawiał brak fachowców przygotowanych do planowania społecznego w takim rozmiarze jak to sugerowały referaty, a doc. W. Muszalski z UW przyłączył się do tej wypowiedzi, eksponując brak przygotowania, brak personelu dla realizacji planów społecznych w zakresie bhp. Wymieniony już dr Brodowski zwracał także uwagę na potrzebę planowania społecznego w skali regionu a w szczególności osiedli mieszkaniowych. Mgr Koproń z Ministerstwa Przemysłu Maszynowego zwracał uwagę na trudności w harmonizowaniu celów i potrzeb przedsiębiorstwa z celami i potrzebami indywidualnych pracowników oraz zakomunikował o wprowadzeniu systemu zarządzania kadrami w reprezentowanym resorcie w oparciu o elektroniczne przetwarzanie danych. Prof. J. Balcerek w obszernym wystąpieniu zwracał uwagę na potrzebę powiązania okresu minionego (lata 1945—1972) z planowaniem społecznym na okresy przeszłe, rozważał ujemne skut-

ki przyjęcia do planu społecznego modelu małej rodziny dwupokoleniowej uzasadniając, że właściwsza dla rozważań byłaby rodzina trzy-pokoleniowa. Dr A. Lutze z Politechniki Częstochowskiej przedstawił trudności planowania społecznego, na jakie napotkać by można w spółdzielczości mieszkaniowej, a dr H. Walica z Inst. Materiałów Wiążących wskazywał na trudności, na jakie napotkałoby planowanie społeczne przy precyzyjnym określaniu wskaźników planu społecznego.

Zebrani powołali komisję w składzie: doc. dr J. Balcerek, mgr J. Barski, prof. dr M. Frank, dr J. Marczak, prof. dr M. Przedpełski. Komisja opracowała projekt rezolucji przedstawiony zebranym, który został przedyskutowany i przyjęty. Przyjęta rezolucja stwierdza:

- pełne uznanie dla władz i Partii za wprowadzenie do planowania w przedsiębiorstwach zmiany jakościowej, wyrażającej się w planowaniu społeczno-gospodarczym w miejsce dotychczasowego, planowania techniczno-ekonomicznego,
- potrzebę przyspieszenia i rozszerzenia świadczeń na rzecz zasiłków rodzinnych, podwyższenia najniższych emerytur, poprawy i podniesienia świadczeń ze strony ośrodków wczasowych, zwiększenia ilości czasu wolnego, bo te elementy mają decydujące znaczenie dla planów społecznych,
- plany społeczno-gospodarcze przedsiębiorstw winny mieć charakter indywidualny dostosowany do branży, wielkości zakładu, położenia terytorialnego zakładu, jego wieku i nowoczesności,
- dlatego warunkiem wstępnym opracowania planów społecznych w przedsiębiorstwach jest uprzednio dokonana psychosocjo-demograficzna analiza tej załogi dla ustalenia rozmiarów, kierunków i potrzeb, aby je można było podać w planie w formie skwantyfikowanych wskaźników mających wyraźnie określone terminy wykonania i tempo realizowania.

